

Suunised

Vastutava töötleja või volitatud töötleja juhtiva järelvalveasutuse kindlaksmääramise suunised 8/2022

Version 2.0

Vastu võetud 28. märtsil 2023

Translations proofread by EDPB Members.
This language version has not yet been proofread.

Versioonid

Versioon 1.0	10. oktoober 2022	Suuniste (eelmiste suuniste WP244 rev.01 (mille võttis vastu töörühm 29 ja mille Euroopa Andmekaitsekoogu kiitis heaks 25. mail 2018) ajakohastatud versioon) vastuvõtmine suunatud avaliku konsultatsiooni otstarbel
Versioon 2.0	28. märts 2023	Suuniste vastuvõtmine pärast avalikku konsultatsiooni

Sisukord

0	Eessõna	4
1	Juhtiva järelevalveasutuse kindlaksmääramine: põhimõisted.....	5
1.1	Isikuandmete piiriülene töötlemine	5
1.1.1	Mõjutab oluliselt	5
1.2	Juhtiv järelevalveasutus	6
1.3	Peamine tegevuskoht	6
2	Juhtiva järelevalveasutuse kindlaksmääramine.....	7
2.1	Vastutava töötleja peamise tegevuskoha kindlaksmääramine.....	7
2.1.1	Vastutava töötleja peamise tegevuskoha kindlaksmääramine juhul, kui see ei ole tema juhatuse asukoht EMPs.....	8
2.1.2	Kontsernid	9
2.1.3	Kaasvastutavad töötlejad	9
2.2	Piirjuhtumid	10
2.3	Volitatud töötleja.....	11
3	Muud olulised küsimused.....	11
3.1	Asjaomase järelevalveasutuse roll	11
3.2	Isikuandmete kohalik töötlemine.....	12
3.3	Ettevõtjad, kelle tegevuskoht ei asu EMPs.....	12
LISA.	Juhtiva järelevalveasutuse kindlaksmääramise suunised.....	14
1.	Kas vastutav töötleja või volitatud töötleja tegeleb isikuandmete piiriülese töötlemisega? ...	14
2.	Kuidas määrata kindlaks juhtiv järelevalveasutus?	14
3.	Kas on olemas mõni „asjaomane järelevalveasutus“?.....	15

Euroopa Andmekaitseenõukogu,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määruse (EL) 2016/679 (füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta) (edaspidi „isikuandmete kaitse üldmäärus“) artikli 70 lõike 1 punkte e ja l,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) lepingut, eriti selle XI lisa ja protokoll nr 37, mida on muudetud EMP ühiskomitee 6. juuli 2018. aasta otsusega nr 154/2018¹,

võttes arvesse oma kodukorra artikleid 12 ja 22,

võttes arvesse artikli 29 tööühma suuniseid vastutava töötleja või volitatud töötleja juhtiva järelevalveasutuse kindlaksmääramiseks (WP244 rev.01),

võttes arvesse Euroopa Andmekaitseenõukogu suuniseid 07/2020 vastutava töötleja ja volitatud töötleja mõistete kohta isikuandmete kaitse üldmääruses,

ON VASTU VÕTNUD JÄRGMISED SUUNISED:

0 EESSÕNA

1. Artikli 29 tööühm võttis 5. aprillil 2017 vastu vastutava töötleja või volitatud töötleja juhtiva järelevalveasutuse kindlaksmääramise suunised (WP244 rev.01),² mille Euroopa Andmekaitseenõukogu (edaspidi ka „andmekaitseenõukogu“) kinnitas oma esimesel täiskogu istungil³. Käesolev dokument on suuniste pisut ajakohastatud versioon. Kõiki viiteid artikli 29 tööühma suunistele vastutava töötleja või volitatud töötleja juhtiva järelevalveasutuse kindlaksmääramiseks (WP244 rev.01) tuleks edaspidi tõlgendada viidetena kõnealustele andmekaitseenõukogu suunistele.
2. Andmekaitseenõukogu on märganud vajadust täiendavate selgituste järele, eelkõige seoses peamise tegevuskoha mõistega kaasvastutuse kontekstis ning võttes arvesse Euroopa Andmekaitseenõukogu suuniseid 07/2020 vastutava töötleja ja volitatud töötleja mõistete kohta isikuandmete kaitse üldmääruses⁴.
3. Seda küsimust käsitlev punkt on läbi vaadatud ja seda on ajakohastatud. Ülejäänud dokumenti muudetud ei ole, kui redaktsioonilised muudatused välja arvata. Läbivaatamine puudutab täpsemalt punkti 2.1.3, milles käsitletakse kaasvastutavaid töötlejaid.

¹ Käesoleva dokumendi viiteid liikmesriikidele tuleks käsitada viidetena EMP liikmesriikidele.

² Suunised on kättesaadavad veebisaidil http://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=611235.

³ Vt https://edpb.europa.eu/news/news/2018/endorsement-gdpr-wp29-guidelines-edpb_en.

⁴ Vt suunised 07/2020 vastutava töötleja ja volitatud töötleja mõistete kohta isikuandmete kaitse üldmääruses, versioon 2.0, vastu võetud 7. juulil 2021, punktid 161, 162 ja 166, kättesaadav aadressil https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/guidelines/guidelines-072020-concepts-controller-and-processor-gdpr_en.

1 JUHTIVA JÄRELEVALVEASUTUSE KINDLAKSMÄÄRAMINE: PÕHIMÕISTED

1.1 Isikuandmete piiriülene töötlemine

4. Juhtiva järelevalveasutuse kindlaksmääramine on asjakohane vaid juhul, kui vastutav töötleja või volitatud töötleja tegeleb isikuandmete piiriülese töötlemisega. Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 4 punktis 23 on „piiriülene töötlemine“ määratletud järgmiselt:
 - „isikuandmete töötlemine, mis toimub liidus olukorras, kus vastutava töötleja või volitatud töötleja, kelle tegevuskoht on enamasti kui ühes liikmesriigis, tegevus toimub rohkem kui ühes liikmesriigis, või
 - isikuandmete töötlemine, mis toimub liidus olukorras, kus vastutava töötleja või volitatud töötleja tegevus toimub ühes kohas, kuid see mõjutab oluliselt või võib tõenäoliselt oluliselt mõjutada andmesubjekte rohkem kui ühes liikmesriigis“.
5. See tähendab, et kui organisatsiooni tegevuskohad asuvad näiteks Prantsusmaal ja Rumeenias ning isikuandmete töötlemine toimub organisatsiooni tegevuse raames, on tegemist piiriülese töötlemisega.
6. Organisatsioon võib tegeleda isikuandmete töötlemisega ka üksnes oma Prantsusmaal asuvas tegevuskohas, ent kui see töötlemine mõjutab oluliselt või võib tõenäoliselt oluliselt mõjutada andmesubjekte nii Prantsusmaal kui ka Rumeenias, on samuti tegemist piiriülese töötlemisega.

1.1.1 Mõjutab oluliselt

7. Isikuandmete kaitse üldmääruses ei ole väljendit „mõjutab“ ega väljendit „oluliselt“ määratletud. Selle sõnastuse eesmärk on tagada, et isikuandmete piiriülese töötlemise mõiste alla ei kuuluks igasugune mis tahes mõjuga ja ühe ettevõtte raamest toimuv töötlemine.
8. Inglise keeles kuuluvad sõna „oluline“ tavatähenduste hulka „koguselt või mõõtnemelt suur või märkimisväärne; kogukas, võrdlemisi ulatuslik“ ning „kindla väärtusega, tõelise tähendusega, tugev; kaalukas, tähtis“⁵.
9. Verbi „mõjutama“ kõige asjakohasem tähendus on „mõju avaldama“ või „olulist jälge jätma“. Seonduv nimisõna „mõju“ tähendab muu hulgas „tulemust“ või „tagajärge“⁶. Seega peab isikuandmete töötlemisel – selleks et see kedagi mõjutaks – olema asjaomasele isikule teatavat liiki mõju. Töötlemine, millel ei ole üksikisikutele olulist mõju, ei kuulu mõiste „isikuandmete piiriülene töötlemine“ määratluse teise osa alla. Küll aga kuulub see kõnealuse määratluse esimese osa alla, kui isikuandmete töötlemine liidus toimub olukorras, kus enamasti kui ühes liikmesriigis tegevuskohta omava vastutava töötleja või volitatud töötleja tegevus toimub rohkem kui ühes liikmesriigis.
10. Töötlemine kuulub kõnealuse määratluse teise osa alla ka juhul, kui on olemas olulise mõju tõenäosus, st oluline mõju ei pea olema tingimata tegelik. Olgu öeldud, et sõna „tõenäoliselt“ ei osuta üksnes väikesele olulise mõju avaldumise võimalusele. Oluline mõju peab olema pigem tõenäoline. Teiselt poolt tähendab see ka seda, et üksikisikud ei pea olema tegelikult mõjutatud: selleks, et isikuandmete töötlemine kuuluks mõiste „isikuandmete piiriülene töötlemine“ alla, piisab olulise mõju tõenäosusest.

⁵ Allikas: Oxford English Dictionary.

⁶ Allikas: Oxford English Dictionary.

11. Asjaolu, et isikuandmete töötlemine võib hõlmata mitme isiku (isegi suure arvu isikute) andmete töötlemist mitmes liikmesriigis, ei tähenda ilmtingimata, et töötlemisel on või tõenäoliselt on oluline mõju. Isikuandmete töötlemine, millel puudub oluline mõju, ei kujuta endast kõnealuse määratluse teise osa kohast isikuandmete piiriülest töötlemist, olenemata sellest, kui palju üksikisikuid see mõjutab.
12. Järelevalveasutused tõlgendavad väljendit „mõjutab oluliselt“ juhtumipõhiselt. Arvesse võetakse isikuandmete töötlemise konteksti, andmete liiki, töötlemise eesmärki ning seda, kas töötlemine
 - põhjustab või tõenäoliselt põhjustab üksikisikutele kahju või raskusi;
 - omab või tõenäoliselt omab tegelikku mõju, mis väljendub õiguste piiramises või võimalusest ilmajätmises;
 - kahjustab või tõenäoliselt kahjustab üksikisikute tervist, heaolu või meelerahu;
 - kahjustab või tõenäoliselt kahjustab üksikisikute finants- või majanduslikku seisundit;
 - muudab üksikisikud kaitsetuks diskrimineerimise või ebaõiglase kohtlemise vastu;
 - hõlmab isikuandmete eriliikide analüüsi või muude andmete sekkuvat analüüsi, eriti laste puhul;
 - paneb või tõenäoliselt paneb üksikisikud muutma märkimisväärselt oma käitumist;
 - toob üksikisikutele kaasa ebatõenäolisi, ootamatuid või soovimatuid tagajärgi;
 - tekitab piinlikkust või põhjustab muid ebameeldivusi, sealhulgas kahju mainele, või
 - hõlmab väga erinevate isikuandmete töötlemist.
13. Lõppkokkuvõttes on olulise mõju kriteeriumi kohaldamise eesmärk tagada, et järelevalveasutustelt nõutakse isikuandmete kaitse üldmääruse järjepidevuse mehhanismi raames ametliku koostöö tegemist vaid juhul, „kui järelevalveasutus kavatsseb vastu võtta meetme, mille eesmärk on tekitada õiguslike tagajärgi seoses isikuandmete töötlemise toimingutega, mis mõjutavad oluliselt märkimisväärselt arvu andmesubjekte mitmes liikmesriigis“⁷.

1.2 Juhtiv järelevalveasutus

14. Lihtsalt öeldes on juhtiv järelevalveasutus asutus, kelle esmane ülesanne on käsitleda isikuandmete piiriülese töötlemisega seotud juhtumeid, näiteks kui andmesubjekt esitab oma isikuandmete töötlemise kohta kaebuse.
15. Juhtiv järelevalveasutus juhib kõiki uurimisi ja kaasab uurimistesse teisi asjaomaseid järelevalveasutusi.
16. Juhtiva järelevalveasutuse kindlaksmääramisel tuleb välja selgitada vastutava töötleja peamine tegevuskoht või ainus tegevuskoht ELis. Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 56 kohaselt on
 - „vastutava töötleja või volitatud töötleja peamise või ainsa tegevuskoha järelevalveasutus [on] pädev tegutsema juhtiva järelevalveasutusena kõnealuse vastutava töötleja või volitatud töötleja tehtud piiriülese isikuandmete töötlemise toimingute suhtes kooskõlas artiklis 60 sätestatud [koostöö] menetlusega“.

1.3 Peamine tegevuskoht

17. Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 4 punktis 16 on peamine tegevuskoht määratletud järgmiselt:

⁷ Vt isikuandmete kaitse üldmääruse põhjendus 135.

- „kui vastutaval töötlejal on tegevuskoht rohkem kui ühes liikmesriigis, siis tema juhatuse asukoht liidus, välja arvatud juhul, kui isikuandmete töötlemise eesmärgi ja vahendeid käsitlevad otsused võetakse vastu vastutava töötleja liidus asuvas muus tegevuskohas ning sellel tegevuskohal on volitused neid otsuseid rakendada – sellisel juhul loetakse peamiseks tegevuskohaks tegevuskohta, kus sellised otsused vastu võetakse;
- kui volitatud töötlejal on tegevuskoht rohkem kui ühes liikmesriigis, siis tema juhatuse asukoht liidus või kui volitatud töötlejal ei ole juhatust liidus, siis volitatud töötleja tegevuskoht liidus, kus toimub peamine töötlemistegevus seoses volitatud töötleja tegevusega sellises ulatuses, et volitatud töötleja suhtes kehtivad käesoleva määruse kohased konkreetset kohustused;“.

2 JUHTIVA JÄRELEVALVEASUTUSE KINDLAKSMÄÄRAMINE

2.1 Vastutava töötleja peamise tegevuskoha kindlaksmääramine

18. Vastutava töötleja peamise tegevuskoha kindlaksmääramiseks on esmalt vaja välja selgitada tema juhatuse asukoht EMPs, kui see on olemas. Isikuandmete kaitse üldmääruse lähenemisviisi kohaselt on juhatuse asukoht ELis koht, kus võetakse vastu isikuandmete töötlemise eesmärgi ja vahendeid käsitlevad otsused ning kus on volitused neid otsuseid rakendada.
19. Isikuandmete kaitse üldmääruses kohaldatav juhtiva järelevalveasutuse põhimõte seisneb selles, et järelevalvet isikuandmete piiriülese töötlemise üle peaks tegema ELis ainult üks järelevalveasutus. Kui otsused hargmaise ettevõtja erinevate isikuandmete piiriülese töötlemise toimingute kohta võtab vastu asjaomase ettevõtja ELis asuv juhatuse, on kõnealuste toimingute jaoks üks juhtiv järelevalveasutus. Siiski võib esineda ka juhtumeid, kus konkreetse töötlemistoiminguga eesmärgi ja vahendeid käsitlevad autonoomsed otsused tehakse muus tegevuskohas kui juhatuse asukohas. See tähendab, et võib ette tulla olukordi, kus on võimalik kindlaks määrata rohkem kui üks juhtiv järelevalveasutus, näiteks juhul, kui hargmaisel ettevõtjal on eri riikides eri töötlemistoimingute jaoks eraldi otsuseid vastu võtvad keskused.
20. Siinkohal tasub meeles pidada, et kui hargmaine ettevõtja koondab kõikide töötlemistoimingute eesmärgi ja vahendeid käsitlevate otsuste tegemise ühte oma EMPs asuvasse tegevuskohta (ja sellel tegevuskohal on volitused neid otsuseid rakendada), määratakse asjaomasele ettevõtjale ainult üks juhtiv järelevalveasutus.
21. Sellises olukorras on oluline, et ettevõtjad määraksid täpselt kindlaks, kus võetakse vastu otsused töötlemise eesmärkide ja vahendite kohta. Peamise tegevuskoha täpne kindlaksmääramine on vastutavate töötlejate ja volitatud töötlejate endi huvides, sest see tagab selguse küsimuses, millise järelevalveasutusega tuleb neil mitmesuguste isikuandmete kaitse üldmääruse järgimisega seotud ülesannete täitmisel kokku puutuda. Nende kohustuste hulka võib kuuluda vajaduse korral andmekaitseametniku määramine või konsulteerimine seoses töötlemistoiminguga, millega kaasnevat riski ei suuda vastutav töötleja mõistlike vahendite abil leevendada. Isikuandmete kaitse üldmääruse asjakohaste sätete eesmärk on muuta need määruse järgimisega seotud ülesanded täidetavaks.
22. Allpool on esitatud selle kohta mõned illustreerivad näited.

Näide 1. Toidukaupade jaemüüja peakorter (st juhatuse asukoht) asub Madalmaades Rotterdams. Ettevõtjal on tegevuskohad ka mitmes teises EMP riigis, kus tehakse tehinguid üksikisikutega. Kõikides tegevuskohades kasutatakse sama tarkvara, et töödelda turundamise otstarbel tarbijate isikuandmeid. Kõik otsused, mis käsitlevad tarbijate isikuandmete töötlemise eesmärgi ja vahendeid,

võetakse vastu Rotterdumis asuvas peakorteris. See tähendab, et ettevõtja juhtiv järelevalveasutus kõnealuse isikuandmete piiriülese töötlemise puhul on Madalmaade järelevalveasutus.

Näide 2. Panga peakorter asub Frankfurdis ja kogu tema pangandusalast töötlemistegevust⁸ korraldatakse sealt, kuid kindlustusosakond asub Viinis. Kui Viinis asuval tegevuskohal on volitused võtta vastu otsuseid kõikide kindlustusandmete töötlemise toimingute kohta ja rakendada neid otsuseid kogu EMPs, on – nagu on ette nähtud isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 4 punktiga 16 – kindlustusega seotud eesmärkidel toimuva isikuandmete piiriülese töötlemise puhul juhtiv järelevalveasutus Austria järelevalveasutus ja järelevalvet pangandusega seotud eesmärkidel toimuva isikuandmete töötlemise üle teeb Saksamaa (Hesseni) järelevalveasutus, olenemata sellest, kus kliendid asuvad⁹.

2.1.1 Vastutava töötleja peamise tegevuskoha kindlaksmääramine juhul, kui see ei ole tema juhatuse asukoht EMPs

23. Isikuandmete kaitse üldmääruse põhjendus 36 on kasulik selgitamaks peamist asjaolu, mida tuleks arvesse võtta vastutava töötleja peamise tegevuskoha kindlaksmääramisel, kui juhatuse asukoha kriteerium ei ole kohaldatav. See hõlmab selle kindlakstegemist, kus toimub tegelik ja tulemuslik juhtimistegevus, mille raames võetakse püsiva korra alusel vastu peamised töötlemise eesmärgid ja vahendeid käsitlevad otsused. Isikuandmete kaitse üldmääruse põhjenduses 36 on selgitatud ka seda, et „[i]sikuandmete töötlemise või isikuandmete töötlemise toimingute teostamise tehniliste vahendite ja tehnoloogia olemasolu ja kasutamine iseenesest ei kujuta endast sellist peamist tegevuskohat, seega ei ole need peamise tegevuskoha määravad kriteeriumid“.
24. Vastutav töötleja määrab ise kindlaks oma peamise tegevuskoha ja seega ka selle, milline järelevalveasutus on tema juhtiv järelevalveasutus. Asjaomane järelevalveasutus võib selle hiljem siiski vaidlustada.
25. Vastutava töötleja isikuandmete kaitse üldmääruse kohase peamise tegevuskoha kindlaksmääramisel juhul, kui see ei ole tema juhatuse asukoht EMPs, on kasulik esitada järgmised küsimused.
 - Kus allkirjastatakse töötlemise eesmärgid ja vahendeid käsitlevad otsused?
 - Kus tehakse sellised äritegevust käsitlevad otsused, mis hõlmavad isikuandmete töötlemist?
 - Kus on tegelikud volitused kõnealuseid otsuseid rakendada?
 - Kus asub (asuavad) direktor(id), kes vastutab (vastutavad) isikuandmete piiriülese töötlemise üldise juhtimise eest?
 - Kus on vastutav töötleja või volitatud töötleja ettevõtjaks registreeritud, kui tema tegevuskohat asub vaid ühe riigi territooriumil?

⁸ Seoses pangandusega seotud eesmärkidel toimuva isikuandmete töötlemisega tõdeb Euroopa Andmekaitsekoostöögrupp, et töötlemistoimingutel on palju erinevaid eesmärgid. Lihtsuse mõttes käsitleb andmekaitsekoostöögrupp neid aga ühe eesmärgina. Sama kehtib kindlustusega seotud eesmärkidel toimuva töötlemise puhul.

⁹ Samuti tuleks meeles pidada, et isikuandmete kaitse üldmäärusega on ette nähtud võimalus kohaldada konkreetsetel juhtudel kohalikku järelevalvet. Vt põhjendus 127: „**Järelevalveasutus, kes ei tegutse juhtiva järelevalveasutusena, peaks olema pädev käsitlema kohalike juhtumeid, kui vastutava töötleja või volitatud töötleja tegevuskohat asub rohkem kui ühes liikmesriigis, kuid konkreetne töötlemine puudutab ainult ühes liikmesriigis toimuvat töötlemist ja hõlmab ainult selles ühes liikmesriigis asuvaid andmesubjekte, näiteks kui tegemist on töötajate isikuandmete töötlemisega asjaomase liikmesriigi konkreetsetes töösuhete kontekstis.**“ Selle põhimõtte kohaselt võib järelevalve tegemine kohalike töösuhetega seotud personaliandmete üle kuuluda mitme järelevalveasutuse pädevusse.

26. Olgu öeldud, et see loetelu ei ole ammendav. Sõltuvalt vastutavast töötlejast või töötlemistoimingust võivad olla asjakohased ka muud küsimused. Kui järelevalveasutusel on põhjust kahelda, kas vastutava töötleja kindlaks määratud tegevuskoht ikka on peamine tegevuskoht isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses, võib ta loomulikult küsida vastutavalt töötlejalt peamise tegevuskoha asukoha tõendamiseks vajalikku lisateavet.

2.1.2 Kontsernid

27. Kui andmeid töötleb kontsern, mille peakorter asub EMPs, võetakse isikuandmete töötlemist käsitlevad otsused eeldatavasti vastu üldist kontrolli omava ettevõtte tegevuskohas ja seetõttu käsitatakse seda tegevuskohta kontserni peamise tegevuskohana, välja arvatud juhul, kui otsused töötlemise eesmärkide ja vahendite kohta tehakse mõnes muus tegevuskohas. Kontserni peamine tegevuskoht on tõenäoliselt kontserni emaettevõtja või peakorteri asukoht EMPs, sest seal asub kontserni juhatuse.
28. Peamise tegevuskoha määratluses esitatud viide vastutava töötleja juhatuse asukohale sobib hästi organisatsioonide puhul, millel on kesksed otsused vastu võtvad peakorterid ja mis koosnevad filiaalidest. Sellistel juhtudel on selge, et volitused võtta vastu isikuandmete piiriülest töötlemist käsitlevaid otsuseid ja volitused neid otsuseid rakendada on ettevõtja peakorterial. Sellises olukorras on peamist tegevuskohta ja seda, milline järelevalveasutus on juhtiv järelevalveasutus, lihtne kindlaks määrata. Küll aga võib kontserni otsuste vastu võtmise süsteem olla keerulisem, kuivõrd isikuandmete piiriülese töötlemisega seotud autonoomsete otsuste tegemise volitused võivad olla antud eri tegevuskohtadele. Eespool loetletud küsimused peaksid aitama kontsernidel määrata kindlaks oma peamine tegevuskoht.

2.1.3 Kaasvastutavad töötlejad

29. Isikuandmete kaitse üldmääruses ei ole eraldi käsitletud juhtiva järelevalveasutuse määramist olukorras, kus töötlemise eesmärgid ja vahendid määravad kindlaks ühiselt kaks või enam EMPs tegutsevat vastutavat töötlejat, st kaasvastutavad töötlejad. Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 26 lõike 1 ja põhjenduse 79 põhjal on selge, et kaasvastutuse korral määravad vastutavad töötlejad läbipaistval viisil kindlaks oma vastavad vastutusvaldkonnad määrusest tulenevate kohustuste täitmisel.
30. Nagu Euroopa Andmekaitsekoostöögrupi oma suunistes vastutava töötleja ja volitatud töötleja mõistete kohta meelde tuletas,¹⁰ peavad kaasvastutavad töötlejad omavahel kindlaks määrama, kes milliseid ülesandeid täitma peab, tagamaks, et töötlemine on kooskõlas isikuandmete kaitse üldmäärusest tulenevate kohustustega, mis on seotud asjaomase ühise töötlemisega.
31. Vastavusmeetmed ja nendega seotud kohustused, mida kaasvastutavad töötlejad peaksid lisaks isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 26 lõikes 1 konkreetselt osutatud kohustustele oma vastavate kohustuste kindlaksmääramisel arvesse võtma, peaksid muu hulgas hõlmama andmesubjektide ja järelevalveasutustega suhtlemise korraldamist.
32. Tuleks meeles pidada, et sellise korralduse tingimused ei ole järelevalveasutustele siduvad ei selles osas, kas isikuid saab pidada kaasvastutavateks töötlejateks, ega ka määratud kontaktpunkti osas¹¹.

¹⁰ Vt Euroopa Andmekaitsekoostöögrupi suunist 07/2020 vastutava töötleja ja volitatud töötleja mõistete kohta isikuandmete kaitse üldmääruses, punktid 161, 162 ja 166.

¹¹ Vt Euroopa Andmekaitsekoostöögrupi suunist 07/2020 vastutava töötleja ja volitatud töötleja mõistete kohta isikuandmete kaitse üldmääruses, punkt 191.

33. Peale selle ei hõlma kaasvastutavate töötajate otsustusõigus isikuandmete kaitse üldmääruse artiklite 55 ja 56 kohast pädeva järelevalveasutuse kindlaksmääramist ega nende järelevalveasutuste suutlikkust täita oma ülesandeid ja volitusi isikuandmete kaitse üldmääruse artiklites 57 ja 58 kirjeldatud viisil.
34. Peamise tegevuskoha mõiste on isikuandmete kaitse üldmääruse kohaselt seotud ühe vastutava töötajaga ja seda ei saa laiendada olukorrale, kus kohaldatakse kaasvastutust. See ei piira võimalust, et igal kaasvastutaval töötajal on oma peamine tegevuskoht. Teisisõnu ei saa vastutava töötaja peamist tegevuskohta pidada kaasvastutavate töötajate peamiseks tegevuskohaks, kui töötlemine toimub nende ühise kontrolli all. Seetõttu ei saa kaasvastutavad töötajad määrata (tegevuskohtades, kus tehakse otsuseid töötlemise eesmärkide ja vahendite kohta) mõlema kaasvastutava töötaja jaoks ühist peamist tegevuskohta.

2.2 Piirjuhtumid

35. Esineb ka piiripealseid ja keerulisi olukordi, kus on raske kindlaks määrata peamist tegevuskohta või kohta, kus võetakse vastu isikuandmete töötlemist käsitlevad otsused. Nii võib see olla juhul, kui isikuandmete piiriülese töötlemisega tegelev vastutaval töötajal on tegevuskoht mitmes liikmesriigis, kuid juhatust tal EMPs ei ole ja üheski EMPs asuvatest tegevuskohtadest ei võeta vastu töötlemist käsitlevaid otsuseid (st otsused tehakse vaid väljaspool EMPd).
36. Eespool kirjeldatud juhul võib isikuandmete piiriülese töötlemisega tegelev ettevõtja soovida, et tema tegevust reguleeriks juhtiv järelevalveasutus, saamaks kasu ühtse kontaktpunkti põhimõtte rakendamisest. Paraku ei ole isikuandmete kaitse üldmäärusega selliste olukordade jaoks lahendust ette nähtud. Sellistel asjaoludel peaks ettevõtja määrama oma peamiseks tegevuskohaks tegevuskoha, millel on volitused rakendada töötlemist käsitlevaid otsuseid ja võtta töötlemise eest vastutus ning millel on ka piisavalt vara. Kui ettevõtja sel viisil oma peamist tegevuskohta kindlaks ei määra, ei ole võimalik määrata talle juhtivat järelevalveasutust. Vajaduse korral võivad järelevalveasutused alati uurida asja lähemalt.
37. Isikuandmete kaitse üldmääruse alusel ei ole lubatud valida endale meelepärast kohtualluvust. Kui ettevõtja väidab, et tema peamine tegevuskoht asub teatavas liikmesriigis, kuid tema tegevuse tegelikku ja tulemuslikku juhtimist ega isikuandmete töötlemist käsitlevate otsuste tegemist seal ei toimu, otsustavad asjakohased järelevalveasutused (või lõppkokkuvõttes Euroopa Andmekaitsekoostööühendus¹²), milline järelevalveasutus on juhtiv järelevalveasutus, tuginedes objektiivsetele kriteeriumidele ja tõenditele. Peamise tegevuskoha kindlaksmääramiseks võib vaja minna järelevalveasutuste aktiivset uurimistegevust ja koostööd. Järeldused ei saa põhineda üksnes vaatlusaluse organisatsiooni avaldustel. Kohustus tõendada asjakohastele järelevalveasutustele seda, kus tehakse asjakohased töötlemisotsused ja kus on volitused neid otsuseid rakendada, lasub lõppkokkuvõttes vastutavatel töötajatel ja volitatud töötajatel. Tõhus arvestus isikuandmete töötlemise üle oleks juhtiva järelevalveasutuse kindlaksmääramisel abiks nii organisatsioonidele kui ka järelevalveasutustele. Juhtiv järelevalveasutus või asjaomased järelevalveasutused võivad vastutava töötaja analüüsi asjaomaste faktide objektiivse vaatluse põhjal ümber lükata ja nõuda vajaduse korral lisateavet.
38. Mõnel juhul paluvad asjaomased järelevalveasutused vastutaval töötajal esitada kooskõlas Euroopa Andmekaitsekoostööühenduse suunistega selged tõendid selle kohta, kus asub tema peamine tegevuskoht või kus võetakse vastu otsused konkreetse isikuandmete töötlemise toimingu kohta. Neid tõendeid

¹² Vt punkt 35.

võetakse nõuetekohaselt arvesse ja asjaomased järelevalveasutused teevad koostööd, et määrata kindlaks, kes neist võtab uurimistes juhtrolli. Sellised juhtumid suunatakse Euroopa Andmekaitsekoostöökeskuse isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 65 lõike 1 punkti b kohase otsuse saamiseks üksnes juhul, kui järelevalveasutuste seas esineb juhtiva järelevalveasutuse kindlaksmääramisel lahkarvamusi. Enamikul juhtudel eeldab andmekaitsekoostöökeskuse siiski, et asjaomased järelevalveasutused suudavad kokku leppida vastastikku rahuldavas lahenduses.

2.3 Volitatud töötaja

39. Isikuandmete kaitse üldmäärusega ette nähtud ühtse kontaktpunkti süsteem on mõeldud kasu tooma ka määruse kohaldamisalasse jäävatele volitatud töötajatele, kellel on tegevuskoht rohkem kui ühes liikmesriigis.
40. Määruse artikli 4 punkti 16 alapunktis b on sätestatud, et volitatud töötaja peamine tegevuskoht on tema juhatuse asukoht liidus või kui volitatud töötajal ei ole juhatust ELis, siis volitatud töötaja tegevuskoht ELis, kus toimub peamine töötlemistegevus seoses volitatud töötaja tegevusega.
41. Isikuandmete kaitse üldmääruse põhjenduse 36 kohaselt peaks aga juhul, kui kaasatud on nii vastutav töötaja kui ka volitatud töötaja, pädev juhtiv järelevalveasutus olema vastutava töötaja järelevalveasutus. Selles olukorras käsitatakse volitatud töötaja järelevalveasutust asjaomase järelevalveasutusena ja nimetatud järelevalveasutus peaks osalema koostöömenetluses. Seda eeskirja kohaldatakse vaid juhul, kui vastutava töötaja tegevuskoht asub EMPs. Juhul kui vastutavate töötajate suhtes kohaldatakse isikuandmete kaitse üldmäärust määruse artikli 3 lõike 2 alusel, ei ole nad hõlmatud ühtse kontaktpunkti mehhanismiga. Volitatud töötaja – näiteks suur pilveteenuse osutaja – võib osutada teenuseid mitmele eri liikmesriigis asuvale vastutavale töötajale. Sellisel juhul on juhtiv järelevalveasutus see järelevalveasutus, kes on pädev tegutsema vastutava töötaja juhtiva järelevalveasutusena. See tähendab, et võib tekkida olukord, kus volitatud töötajal tuleb kokku puutuda mitme järelevalveasutusega.

3 MUUD OLULISED KÜSIMUSED

3.1 Asjaomase järelevalveasutuse roll

42. Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 4 punktis 22 on sätestatud:

„asjaomane järelevalveasutus“ – järelevalveasutus, kes on isikuandmete töötlemisega seotud, kuna a) vastutava töötaja või volitatud töötaja tegevuskoht asub kõnealuse järelevalveasutuse liikmesriigi territooriumil; b) asjaomase järelevalveasutuse liikmesriigis elavad andmesubjektid on töötlemisest oluliselt või tõenäoliselt oluliselt mõjutatud või c) kõnealusele järelevalveasutusele on esitatud kaebus“.
43. Asjaomase järelevalveasutuse põhimõtte kohaldamise eesmärk on tagada, et juhtiva järelevalveasutuse mudeli kasutamine ei takistaks muudel järelevalveasutustel küsimuse käsitlemisel sõna sekka öelda, näiteks kui isikuandmete töötlemise toiming mõjutab oluliselt üksikisikuid, kes elavad väljaspool juhtiva järelevalveasutuse jurisdiktsiooni. Eespool esitatud määratluse alapunkti a kohaldamisel lähtutakse samadest kaalutlustest kui juhtiva järelevalveasutuse kindlaksmääramisel. Juhime tähelepanu, et alapunkti b puhul peab andmesubjekt lihtsalt elama asjaomasel liikmesriigis; ta ei pea olema selle riigi kodanik. Alapunkti c puhul on üldjuhul lihtne kindlaks teha, kas konkreetne järelevalveasutus on saanud kaebuse.

44. Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 56 lõigetega 2 ja 5 on asjaomasele järelevalveasutusele antud võimalus käsitleda juhtumit ilma, et ta oleks juhtiv järelevalveasutus. Kui juhtiv järelevalveasutus otsustab juhtumit mitte käsitleda, käsitleb seda juhtumit see asjaomane järelevalveasutus, kes juhtivat järelevalveasutust teavitab. Seda tehakse isikuandmete kaitse üldmääruse artiklis 61 („Vastastikune abi“) ja artiklis 62 („Järelevalveasutuste ühisoperatsioonid“) sätestatud korras. Nii võib juhtuda näiteks siis, kui turustusettevõtja, kelle peamine tegevuskoht asub Pariisis, toob turule toote, mis mõjutab üksnes Portugalis elavaid andmesubjekte. Sellisel juhul võivad Prantsusmaa ja Portugali järelevalveasutused kokku leppida, et on asjakohane, kui juhtumi käsitlemisel võtab juhtrolli Portugali järelevalveasutus. Järelevalveasutused võivad paluda vastutavatel töötajatel selgitada oma äriühingu juhtimise korraldust. Kuna töötlemisel on vaid kohalik mõju (st see mõjutab üksikisikuid Portugalis), on Prantsusmaa ja Portugali järelevalveasutustel kooskõlas isikuandmete kaitse üldmääruse põhjendusega 127 vaba voli otsustada, milline järelevalveasutus peaks juhtumit käsitlema.
45. Isikuandmete kaitse üldmääruses nõutakse, et juhtiv järelevalveasutus ja asjaomased järelevalveasutused teeksid koostööd, võttes arvesse üksteise seisukohti, kandmaks hoolt selle eest, et küsimusi uuritakse ja need lahendatakse nii, et kõik järelevalveasutused on rahul, ja et andmesubjektile on tagatud tõhus õiguskaitse. Järelevalveasutused peaksid püüdma kokku leppida vastastikku vastuvõetava toimimisviisi. Ametlikku järjepidevuse mehhanismi tuleks kasutada vaid siis, kui koostöö ei vii vastastikku vastuvõetava tulemuseni.
46. Vastastikku võidakse tunnustada nii tehtud põhjanevaid järeldusi kui ka toimimisviisi käsitlevaid otsuseid, sealhulgas nõuete täitmise tagamist (nt täielikku või piiratud ulatusega uurimist). Vastastikku võidakse tunnustada ka otsust mitte käsitleda juhtumit kooskõlas isikuandmete kaitse üldmäärusega, näiteks ametliku prioriteetide seadmise poliitika tõttu või põhjusel, et juhtumit käsitlevad muud asjaomased asutused, nagu on kirjeldatud eespool.
47. Üksmeele ja hea tahte arendamine järelevalveasutuste seas on oluline, et tagada isikuandmete kaitse üldmääruse koostöö- ja järjepidevusmenetluse edu.

3.2 Isikuandmete kohalik töötlemine

48. Isikuandmete kohaliku töötlemise suhtes ei kohaldata isikuandmete kaitse üldmääruse sätteid koostöö ja järjepidevuse kohta. Järelevalveasutused austavad üksteise pädevust käsitleda isikuandmete kohaliku töötlemist kohalikul tasandil. Kohalikul tasandil käsitletakse ka avaliku sektori asutuste tehtavat töötlemist.

3.3 Ettevõtjad, kelle tegevuskoht ei asu EMPs

49. Isikuandmete kaitse üldmääruse koostöö- ja järjepidevusmehhanisme kohaldatakse üksnes nende vastutavate töötajate suhtes, kelle tegevuskoht või tegevuskohad asuvad EMPs. Kui ettevõtjal puudub EMPs tegevuskoht, siis pelgalt esindaja kohalolekust liikmesriigis ühtse kontaktpunkti süsteemi kasutamiseks ei piisa. See tähendab, et vastutavad töötajad, kellel ei ole EMPs tegevuskohta, peavad ajama asju igas liikmesriigis, kus nad tegutsevad, kohaliku järelevalveasutusega oma kohaliku esindaja kaudu.

Euroopa Andmekaitsekoostöögrupi nimel

eesistuja

(Andrea Jelinek)

LISA. JUHTIVA JÄRELEVALVEASUTUSE KINDLAKSMÄÄRAMISE SUUNISED

1. Kas vastutav töötleva või volitatud töötleva tegeleb isikuandmete piiriülese töötlemisega?

a. Jah. Kui

- vastutaval töötleval või volitatud töötleval on tegevuskoht rohkem kui ühes liikmesriigis ning
- isikuandmete töötlemine toimub rohkem kui ühes liikmesriigis asuvate tegevuskohtade tegevuse raames,

➤ liikuge punkti 2 juurde.

b. Jah. Kui

- isikuandmete töötlemine toimub vastutava töötleva või volitatud töötleva ainsa liidus asuva tegevuskoha tegevuse raames, kuid
- mõjutab oluliselt või tõenäoliselt mõjutab oluliselt üksikisikuid enamates liikmesriikides kui asjaomane liikmesriik,

➤ on juhtiv järelevalveasutus vastutava töötleva või volitatud töötleva asjaomasel liikmesriigil asuva ainsa tegevuskoha järelevalveasutus. Loogiliselt võttes on kõnealune tegevuskoht vastutava töötleva või volitatud töötleva peamine tegevuskoht, sest tegemist on tema ainsa tegevuskohaga.

2. Kuidas määrata kindlaks juhtiv järelevalveasutus?

a. Kui juhtum hõlmab üksnes vastutavat töötlevat:

- i. määrake kindlaks vastutava töötleva juhatuse asukoht EMPs;
- ii. vastutava töötleva juhtiv järelevalveasutus on selle riigi järelevalveasutus, kus asub vastutava töötleva juhatuse asukoht.

Kuid:

- iii. kui töötlemise eesmärgid ja vahendeid käsitlevad otsused võetakse vastu mõnes muus tegevuskohas EMPs ja sellel tegevuskohal on volitused neid otsuseid rakendada, on juhtiv järelevalveasutus selle riigi järelevalveasutus, kus asub kõnealune tegevuskoht.

b. Kui juhtum hõlmab vastutavat töötlevat ja volitatud töötlevat:

- i. kontrollige, kas vastutava töötleva tegevuskoht on EMPs ja kas tema suhtes kohaldatakse ühtse kontaktipunkti süsteemi;
- ii. määrake kindlaks vastutava töötleva juhtiv järelevalveasutus. See järelevalveasutus on ka volitatud töötleva juhtiv järelevalveasutus;
- iii. volitatud töötleva puhul pädevat (mittejuhtivat) järelevalveasutust käsitletakse asjaomase asutusega (vt punkt 3).

c. Kui juhtum hõlmab üksnes volitatud töötlevat:

- i. määrake kindlaks volitatud töötaja juhatuse asukoht EMPs;
 - ii. kui volitatud töötajal ei ole juhatust EMPs, määrake kindlaks selline tegevuskoht EMPs, kus toimub volitatud töötaja peamine töötlemistegevus.
- d. Kui juhtum hõlmab kaasvastutavaid töötajaid:
- i. kontrollige, kas kaasvastutavate töötajate tegevuskoht asub EMPs;
 - ii. määrake iga kaasvastutava töötaja puhul kindlaks juhatuse asukoht EMPs (kui see on asjakohane);
 - iii. selle riigi järelevalveasutus, kus asub juhatus, on asjaomase kaasvastutava töötaja juhtiv järelevalveasutus.

3. Kas on olemas mõni „asjaomane järelevalveasutus“?

Järelevalveasutust käsitatakse asjaomase järelevalveasutusena,

- kui vastutava töötaja või volitatud töötaja tegevuskoht asub selle järelevalveasutuse riigi territooriumil või
- kui töötlemine mõjutab oluliselt või tõenäoliselt mõjutab oluliselt andmesubjekte kõnealuse järelevalveasutuse riigi territooriumil või
- kui teatav järelevalveasutus on saanud kaebuse.